

Sprawa C-564/19**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

24 lipca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Pesti Központi Kerületi Bíróság (centralny sąd rejonowy w Peszcie, Węgry)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

11 lipca 2019 r.

Oskarżony:

IS

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie karne prowadzone przed Pesti Központi Kerületi Bíróság (centralnym sądem rejonowym w Peszcie) przeciwko IS, obywatelowi szwedzkiemu, w związku z zarzutem naruszenia przepisów dotyczących postępowania z bronią palną i amunicją.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Sąd odsyłający zwraca się o wytyczne dotyczące wykładni prawa do rzetelnego procesu w odniesieniu do, po pierwsze, adekwatności tłumaczenia ustnego (I); po drugie, decyzji prezes Országos Bírósági Hivatal (krajowego biura sądownictwa, zwanego dalej „OBH”) o uznaniu, że wezwania do zgłaszania kandydatur w celu obsadzenia stanowisk sędziowskich i wyższych stanowisk w sądownictwie zakończyły się niepowodzeniem (II), oraz, po trzecie, sytuacji sędziów węgierskich w zakresie wynagrodzeń (III).

Podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym: art. 267 TFUE.

Pytania prejudycjalne

- 1.A** Czy art. 6 ust. 1 TUE i art. 5 ust. 2 dyrektywy 2010/64/UE należy interpretować w ten sposób, iż w celu zagwarantowania prawa do rzetelnego procesu oskarżonym, którzy nie znają języka postępowania, państwo członkowskie musi stworzyć rejestr niezależnych tłumaczy pisemnych i tłumaczy ustnych, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje lub – w przypadku jego braku – w inny sposób zapewnić możliwość dokonywania kontroli odpowiedniej jakości tłumaczenia ustnego w postępowaniu sądowym?
- 1.B** W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie poprzednie i biorąc po uwagę, że w przedmiotowej sprawie, z braku odpowiedniej jakości tłumaczenia ustnego, nie można ustalić, czy oskarżony został poinformowany o treści ciężących na nim zarzutów lub oskarżenia, czy art. 6 ust. 1 TUE oraz art. 4 ust. 5 i art. 6 ust. 1 dyrektywy 2012/13/UE należy interpretować w ten sposób, iż w takich okolicznościach nie można kontynuować postępowania w trybie zaocznym?
- 2.A** Czy zasadę niezawisłości sędziowskiej, o której mowa w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, iż zasada ta zostaje naruszona, kiedy prezes Országos Bírósági Hivatal [krajowego biura sądownictwa] pełniący funkcję centralnego organu administracji sądowej i powołany przez Parlament, przed którym wyłącznie jest odpowiedzialny i który może go odwołać, obsadza stanowisko prezesa sądu – prezesa, który m.in. posiada uprawnienia w zakresie przydzielania spraw, wszczynania postępowań dyscyplinarnych przeciwko sędziom i dokonywania oceny sędziów – w drodze tymczasowego, bezpośredniego wyznaczenia, obchodząc w ten sposób procedurę zgłaszania kandydatur i ignorując w sposób stały opinię właściwych organów samorządu sędziowskiego?
- 2.B** W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie poprzednie oraz, jeżeli sędzia rozstrzygający daną sprawę ma uzasadnione podstawy do obaw, iż jego działalność orzecznicza lub administracyjna jest powodem niesłusznych działań na jego szkodę, czy przywołaną zasadę należy interpretować w ten sposób, że w sprawie tej rzetelny proces nie jest zagwarantowany?
- 3.A** Czy zasadę niezawisłości sędziowskiej, o której mowa w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, iż nie do pogodzenia z tą zasadą jest sytuacja, w której, począwszy od 1 września 2018 r. – w przeciwieństwie do praktyki stosowanej w poprzednich dziesięcioleciach – sędziowie węgierscy otrzymują zgodnie z ustawą wynagrodzenia niższe, niż prokuratorzy

z odpowiadającej im kategorii posiadający tę samą grupę zaszerzowania i staż pracy, i w której, biorąc pod uwagę sytuację gospodarczą kraju, ich wynagrodzenia zasadniczo nie odpowiadają znaczeniu pełnionych przez nich funkcji, w szczególności w świetle praktyki uznaniowego przyznawania nagród, stosowanej przez osoby zajmujące wyższe stanowiska?

- 3.B** W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie poprzednie, czy przywołaną zasadę niezawisłości sędziowskiej należy interpretować w ten sposób, że w tych okolicznościach prawo do rzetelnego procesu nie jest zagwarantowane?

I. Kontrola jakości tłumaczenia ustnego w świetle prawa do rzetelnego procesu

Powołane przepisy prawa Unii

- traktat o Unii Europejskiej (zwany dalej „TUE”): art. 6;
- Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (zwana dalej „kartą praw podstawowych”): art. 47;
- traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwany dalej „TFUE”): art. 82 ust. 1 i ust. 2 lit. b);
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. 2010, L 280, s. 1): art. 5 ust. 1 i 2 oraz art. 9 ust. 1;
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. 2012, L 142, s. 1): art. 4 ust. 5 i art. 6 ust. 1

Powołane przepisy prawa krajowego

- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (ustawa XC z 2017 r. kodeks postępowania karnego): art. 78 ust. 1, art. 201 ust. 1, art. 866 ust. 2 i art. 755 ust. 1 lit. a), pkt aa);
- A szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI.26.) minisztertanácsi rendelet (dekret Rady Ministrów nr 24/1986 z dnia 26 czerwca 1986 r. w sprawie wyspecjalizowanych tłumaczeń pisemnych i ustnych): art. 2 i art. 6 ust. 1;

- A szakfordító és tolmácsképesítés megszerzésének feltételeiről szóló 7/1986. (VI.26.) MM rendelet (dekret Ministra Kultury nr 7/1986 z dnia 26 czerwca 1986 r. w sprawie warunków otrzymania uprawnień wyspecjalizowanego tłumacza pisemnego i tłumacza ustnego): art. 1 ust. 1 i 2.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 IS został zatrzymany na Węgrzech w dniu 25 sierpnia 2015 r. i tego samego dnia przesłuchany w charakterze podejrzanego. Przed przesłuchaniem wyznaczono dla niego obrońcę i tłumacza ustnego, ponieważ IS nie zna języka węgierskiego. W trakcie przesłuchania IS, w którym jego obrońca nie mógł wziąć udziału, przedstawiono mu zarzuty, po czym IS odmówił złożenia wyjaśnień, ponieważ nie mógł skorzystać z pomocy swego obrońcy. Porozumiewanie się IS z jego obrońcą jest również możliwe jedynie za pośrednictwem tłumacza ustnego. Aczkolwiek organ prowadzący postępowanie korzystał w trakcie przesłuchania z tłumacza ustnego języka szwedzkiego, nie ma dostępnych informacji na temat zasad wyboru tego tłumacza, ani o tym, czy we właściwy sposób skontrolowano jego umiejętności, ani też o tym, czy tłumacz ustny i oskarżony mogli się porozumieć.
- 2 Zatrzymanie IS zakończyło się po przesłuchaniu i obecnie oskarżony przebywa za granicą. Biorąc pod uwagę, iż prokurator wnosi o ukaranie go grzywną, nie było możliwe wydanie krajowego lub europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli zatem IS nie pojawi się na rozprawie, pomimo wezwania dokonanego zgodnie z przepisami prawa, sąd będzie musiał przeprowadzić postępowanie karne w trybie zaocznym.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 3 Obrońca IS uważa za konieczne wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni przepisów dyrektywy 2010/64/UE dotyczących adekwatności tłumaczenia ustnego w świetle wykonywania prawa do informacji.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 4 Dyrektywa 2010/64/UE nie została odpowiednio transponowana, ani w 2013 r., ani później. Na Węgrzech nie istnieje żaden rejestr tłumaczy ustnych i pisemnych, nie istnieje również żadne jasne, krajowe uregulowanie lub praktyka dotyczące tego, kto i na jakich warunkach może zostać wyznaczony jako tłumacz ustny lub pisemny w danej sprawie. Istnieją jedynie szczegółowe przepisy dotyczące tłumaczeń przysięgłych.
- 5 Kontrola jakości tłumaczeń ustnych nie jest na Węgrzech zagwarantowana systemowo. Ani obrońca, ani sąd nie mogą być pewni jakości tłumaczenia

ustnego. Jeśli jednak tłumacz nie posiada odpowiedniej wiedzy specjalistycznej, prawa oskarżonego do informacji i obrony mogą zostać naruszone.

- 6 Sąd odsyłający zastanawia się, czy krajowe uregulowanie i praktyka są zgodne z dyrektywami Unii dotyczącymi praw oskarżonego oraz, czy z wykładni prawa Unii wynika, iż w opisanym przypadku sąd nie może kontynuować postępowania przeciwko oskarżonemu w trybie zaocznym.

II. Wpływ decyzji o uznaniu, że wezwania do zgłaszania kandydatur w celu obsadzenia stanowisk sędziowskich i wyższych stanowisk w sądownictwie zakończyły się niepowodzeniem, na niezawisłość sędziowską

Powołane przepisy prawa Unii

- TUE: art. 2, art. 6 ust. 1 i 3 oraz art. 19 ust. 1;
- karta praw podstawowych: art. 47;
- orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności wyroki: z dnia 24 czerwca 2019 r., Komisja/Polska, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, pkt 52 i 72–74; z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, pkt 48, 67 i 75, oraz z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, pkt 43; opinia rzecznika Tancheva w połączonych sprawach A.K. i inni, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:551, pkt 120–122 i 125–128, a także wyrok z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI, (C-508/18 i C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, pkt 90.

Powołane przepisy prawa krajowego

- Magyarország Alaptörvénye (węgierska ustawa zasadnicza): art. 25;
- A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (ustawa CLXI z 2011 r. o organizacji i administracji sądów): artykuły 76 i 130–133.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 7 Centralnym organem administracji sądowej jest prezes OBH, powołana przez Parlament na okres 9 lat. Uprawnienie do nadzorowania prezesa OBH i zatwierdzania jej decyzji w określonych sprawach przysługuje Országos Bírói Tanács (krajowej radzie sądownictwa, zwanej dalej „OBT”), wybieranej przez sędziów.

- 8 W wyniku przeprowadzonej kontroli OBT sporządziła w dniu 2 maja 2018 r. sprawozdanie, w którym stwierdziła, iż prezes OBH bez odpowiedniego uzasadnienia faktycznego, a w kilku przypadkach bez żadnego uzasadnienia, uznała, że wezwania do zgłaszania kandydatur na stanowiska sędziowskie i wyższe stanowiska w sądownictwie zakończyły się niepowodzeniem, po czym obsadziła tymczasowo wyższe stanowiska w sądownictwie w drodze bezpośredniego wyznaczenia.
- 9 W Fővárosi Törvényszék (sądzie stołecznym), na którego obszarze właściwości mieści się sąd rejonowy, przed którym toczy się przedmiotowe postępowanie karne, nie powołano prezesa od dnia 5 stycznia 2018 r. Prezes OBH trzykrotnie opublikowała wezwania do zgłaszania kandydatur na stanowisko prezesa, lecz za każdym razem uznawała, że zakończyły się one niepowodzeniem i na stanowisko to wyznaczała bezpośrednio, na okresy roczne, sędziego przydzielonego do innego sądu.
- 10 Po wydaniu łącznie ośmiu ostrzeżeń dotyczących legalności jej działań, które zasadniczo okazały się nieskuteczne, OBT wszczęła w dniu 8 maja 2019 r. przed Parlamentem postępowanie w przedmiocie odwołania prezesa OBH uzasadniając to systematycznym naruszeniem konstytucyjnej zasady kontrolowanego sprawowania władzy. Jednakże, Parlament odrzucił wniosek OBT bez debaty ani analizy merytorycznej.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 11 obrońca IS uważa za konieczne wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie niezgodności przywołanej praktyki z kartą praw podstawowych.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 12 Prezes OBH dysponuje szerokimi uprawnieniami. W tym kontekście powoływanie i awansowanie sędziów również zależy od jej decyzji. Ma ona decydujący wpływ na szkolenie sędziów, na możliwość uczestnictwa sędziów w wyjazdach studyjnych za granicę oraz na codzienne wykonywanie przez nich zawodu. W sytuacji kiedy stanowisko prezesa törvényszék (sądu rejonowego) lub ítélőtábla (sądu wyższej instancji) obsadzane jest w drodze bezpośredniego wyznaczania, Prezes OBH może wywierać duży wpływ na przydzielanie spraw, odpowiedzialność dyscyplinarną sędziów i ocenę wykonywania przez nich obowiązków. Sędziowie sprawujący funkcje sądownicze narażeni są również na poważne represje za wyrażanie krytycznych opinii na temat działań Prezesa OBH lub osób zajmujących wyższe stanowiska.
- 13 W tym systemie sądownictwa OBT, w przeciwieństwie do OBH, ucieleśnia samorząd sędziowski. Wprawdzie OBT jest uprawniona do zatwierdzania aktów powołania na wyższe stanowiska w sądownictwie, w sytuacji gdy organ doradczy

nie popiera danej kandydatury, jednak w praktyce jej uprawnienia nie są wystarczające dla sprawowania skutecznego nadzoru nad prezes OBH. Kilka organizacji międzynarodowych uznało okoliczność, iż uprawnienia prezes OBH nie podlegają skutecznemu nadzorowi, za nieprawidłowość systemową.

- 14 Sąd odsyłający zwraca się o wyjaśnienie, czy sędziów sprawujących funkcje sądowe w sądzie, którego prezes został powołany przez prezes OBH w drodze bezpośredniego wyznaczenia, bez wezwania do zgłaszania kandydatur lub po uznaniu, że postępowanie w sprawie wezwania do zgłaszania kandydatur zakończyło się niepowodzeniem, można uznać za niezawisłych. Sędzia, który rozstrzyga przedmiotową sprawę wykonuje swoje obowiązki w Pesti Központi Kerületi Bíróság (centralnym sądzie rejonowym w Peszcie), który znajduje się na obszarze właściwości Fővárosi Törvényszék (sądu stołecznego). Sędzia ten jest członkiem OBT, a jego kandydatura do objęcia wyższych stanowisk w sądownictwie została w 2017 r. odrzucona przez prezes OBH bez uzasadnionego powodu. Na wniosek prezes OBH poprzedni prezes Fővárosi Törvényszék, który objął to stanowisko w drodze bezpośredniego wyznaczenia, wszczął przeciwko niemu w czerwcu 2018 r. postępowanie dyscyplinarne, a nadto, z powodu jego przynależności do OBT, w węgierskiej prasie opublikowano kilka zniesławiających go artykułów.
- 15 Obecnie uprawnienia w sprawach personalnych dotyczących sędziów Pesti Központi Kerületi Bíróság wykonuje wyznaczony bezpośrednio prezes, który uprzednio, zajmując wyższe stanowisko w sądownictwie, wypowiadał się w listach otwartych na korzyść Prezes OBH. Ponadto, po uznaniu, że wezwanie do zgłaszania kandydatur zakończyło się niepowodzeniem, prezes OBH powierzyła, również w drodze bezpośredniego wyznaczenia, sprawowanie funkcji kierowniczych przewodniczącemu izby karnej odpowiedzialnemu za profesjonalne zarządzanie względem sędziów karnych wykonujących funkcje w okręgu Fővárosi Törvényszék.
- 16 Biorąc pod uwagę, że w przypadku Fővárosi Törvényszék Prezes OBH może wywierać zasadniczy wpływ polityczny na sędziów, w szczególności na niektórych członków OBT, niezawisłość sędziów tych sądów jest wątpliwa.

III. Sytuacja sędziów węgierskich w zakresie wynagrodzeń

Powołane przepisy prawa Unii

- TUE: art. 6 ust. 1 i 3;
- karta praw podstawowych: art. 47;
- orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, pkt 45.

Powołane przepisy prawa krajowego

- Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény (ustawa L z 2018 r. o budżecie ogólnym Węgier na rok 2019): art. 64 ust. 1;
- A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (ustawa CLXII z 2011 r. o statusie prawnym i wynagrodzeniach sędziów): załącznik nr 2;
- A legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (ustawa CLXIV z 2011 r. o statusie prawnym Prokuratora Generalnego, prokuratorów i innych pracowników prokuratury oraz o szczeblach zawodowych w prokuraturze).

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 17 Zmiana przepisów prawa, która weszła w życie w dniu 1 września 2018 r. zwiększyła dodatki związane z grupą zaszeregowania i sprawowaniem funkcji kierowniczych w odniesieniu do wynagrodzeń prokuratorów, podczas gdy nie wprowadzono żadnych zmian w dodatkach związanych z grupą zaszeregowania ani w innych składnikach wynagrodzenia sędziów. Zerwano w ten sposób z praktyką, zgodnie z którą sędziowie otrzymywali to samo wynagrodzenie, co prokuratorzy z odpowiadającej im kategorii, posiadający tę samą grupę zaszeregowania i staż pracy.
- 18 OBT wskazała już Ministrowi Sprawiedliwości na konieczność podwyższenia wynagrodzeń w taki sposób, aby nie można było wpływać na sędziów poprzez stosowanie praktyki nagród uznaniowych i dodatkowych zachęt finansowych, które mogą być przyznawane przez osoby zajmujące wyższe stanowiska. OBT nie uważa za właściwą stosowanej przez prezes OBH praktyki polegającej na próbach podwyższenia niskich wynagrodzeń w drodze jednorazowych nagród i zachęt finansowych przyznawanych według jej uznania. Do chwili obecnej nie przedstawiono żadnego projektu ustawy z nową siatką wynagrodzeń.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 19 Obrońca IS uważa za konieczne wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącego niesprawiedliwie niskiego, w porównaniu z wynagrodzeniami prokuratorów, poziomu wynagrodzeń sędziów węgierskich w kontekście zgodności tej praktyki z kartą praw podstawowych.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 20 Sąd odsyłający zwraca się z pytaniem, czy, po pierwsze, w świetle wyroku w sprawie Associação Sindical dos Juizes Portugueses, biorąc pod uwagę inflację, możliwości gospodarcze kraju i przeciętne dochody, okoliczność, iż

wynagrodzenia sędziów nie były weryfikowane przez długi czas ma w rzeczywistości ten sam skutek, co obniżenie wynagrodzenia. Z drugiej strony zastanawia się, czy państwo węgierskie, zwiększając wynagrodzenia prokuratorów, celowo postawiło sądownictwo węgierskie w sytuacji niegodnej, ponieważ bez żadnego uzasadnionego powodu nie zaktualizowało wynagrodzeń sędziów wraz z wynagrodzeniami prokuratorów.

- 21 Ponadto, uznaniowe zachęty finansowe przyznawane przez prezes OBH i osoby zajmujące wyższe stanowiska w sądownictwie, same w sobie wywołują kwestię wpływu wywieranego na sędziów i naruszenia niezawisłości sędziowskiej. W świetle powyższych uwag wynagrodzenia sędziów węgierskich, niegodnie niskie również w porównaniu z innymi państwami europejskimi, oraz praktyka prezes OBH polegająca na przyznawaniu nagród w sposób ogólny i systemowy naruszają niezawisłość sędziowską.

DOKUMENT ROBOCZY